

Seat No. : _____

TF-106
M.A. Sem. IV
May-2013
Sanskrit
(Paper-511)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

૧. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એકનો અનુવાદ કરો : ૭
- (૧) દુર્યોધનઃ પ્રસીદતુ પ્રસીદતુ ભગવાન્ હલાયુધઃ ।
ત્વત્પાદર્યોર્નિપતિતં પતિતસ્ય ભૂમા વેતચ્છિરઃ પ્રથમમદ્ય - વિમુચ્ચ રોષમ્ ।
જીવન્તુ તે કુરુકુલસ્ય નિવાપમેધા
વૈરં ચ વિગ્રહકથાશ્ચ વયં ચ નષ્ટાઃ ॥
બલદેવ : મો દુર્યોધનઃ । મૂહૂર્ત તવાદાત્મા ધાર્યતામ્ ।
દુર્યોધન : કિં ભવાન્ કરિષ્યતિ ।
- (૨) તૃતીયઃ ઇષ વૃકોદરઃ ।
શિરસિ ગુરુનિખાતસ્ત્રસ્તરક્તાર્દ્રગાત્રો
ધરણિધરનિકાશઃ સંયુગેષ્વપ્રમેયઃ ।
પ્રવિશતિ ગિરિરાજો મેદિનીં વજ્રદન્ધઃ
શિથિલવસિૃતધાતુર્હેમકૂટો યથાદ્રિઃ ॥
પ્રથમ : ઇષ ગૂઢ પ્રહાર શિથિલીકૃતાઙ્ગ નિપતન્તં
મીસેનં દૃષ્ટવા, એકાગ્રાઙ્ગલિધારિતોન્નમુખો
વ્યાસઃ સ્થિતો વિસ્મિતઃ ।
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક ઉક્તિને સમજાવો : ૪
- (૧) ઇદૃશાનામપિ ક્ષત્રિયાણાં મૃત્યુઃ પ્રભવતીતિ ન શક્યં ખલુ વિષમસ્થૈઃ ।
(૨) ન તુ મીમ દીનં વીરો નિહન્તિ સમરેષુ ભયં ત્યજેતિ ।
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો. ૩
- (૧) ઉત્સૃષ્ટિકાંકમાં કેવા નાયકને પસંદ કરાય છે ?
(૨) ‘આમુખ’ કોને કહે છે ?
(૩) “ઋભઙ્ગમ્” ના મંગલશ્લોકમાં કયા દેવની સ્તુતિ કરાઈ છે ?

૨. (અ) ભાસનાં જીવનકાળનાં અંતરંગ અને બહિરંગ પ્રમાણો સમજાવો. ૭
- અથવા**
- ત્રિવેન્દ્રમ નાટકોનું કર્તૃત્વ ચર્ચો.
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પર નોંધ લખો : ૪
- (૧) “ઊરુમહાગમ” ની સ્થાપના
- (૨) ભાસની રામાયણ આધારિત કૃતિઓ
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો. ૩
- (૧) ઉદયન કથા પર આધારિત નાટકનાં નામ આપો.
- (૨) મત્ત્રત્યક્ષં ભવાન્વજ્જિતઃ । વાક્ય કોણ બોલે છે ?
- (૩) ભાસનો સમય કયો માનવામાં આવ્યો છે ?
૩. (અ) “ઊરુમહાગમ” ની મૂળકથા અને કવિએ કરેલાં ફેરફાર જણાવો. ૭
- અથવા**
- “ઊરુમહાગમ” કૃતિનું રસદર્શન કરાવો.
- (બ) (૧) “ઊરુમહાગમ” નાં વિષ્કંભકને સમજાવો. ૪
- (૨) “ઊરુમહાગમ” શીર્ષક
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો : ૩
- (૧) ગદાયુદ્ધનાં સાક્ષી કોણ હતાં ?
- (૨) ઊરુમહાગમનાં રૂપક પ્રકારને જણાવો.
- (૩) ભીમની ગદાનું નામ આપો.
૪. (અ) બલદેવ-દુર્યોધનનાં સંવાદની સમીક્ષા કરો : ૭
- અથવા**
- “અશ્વત્થામાનો પ્રવેશ” ની ચર્ચા કરો.
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પર નોંધ લખો : ૪
- (૧) દુર્યોધનનો અન્ત
- (૨) ગદાદ્વન્દયુદ્ધનું વર્ણન.
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો : ૩
- (૧) નાન્દી પછીથી આવતાં દૃશ્યને શું કહે છે ?
- (૨) “ઊરુમહાગમ” નો મુખ્ય રસ કયો છે ?
- (૩) “ઊરુમહાગમ” ની કથાવસ્તુ મહાભારતનાં કયા પર્વમાંથી લેવાઈ છે ?

૫. (અ) “વીથી” પ્રકારનાં રૂપકની વિશિષ્ટતાઓ જણાવો. ૭
- અથવા**
- ભાષા પ્રકારનાં રૂપકને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પર નોંધ લખો : ૪
- (૧) “દૂતવાક્યમ્” ની વિશેષતાઓ
- (૨) “કર્ણભારમ્” એકાંકીનું મૂલ્યાંકન
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો : ૩
- (૧) વ્યાયોગમાં કઈ વૃત્તિનો અભાવ હોય છે ?
- (૨) એકાંકી પ્રકારમાં કઈ બે નાટ્ય સંધિઓ મૂકવામાં આવે છે ?
- (૩) વ્યાયોગ શબ્દની વ્યુત્પત્તિ આપો.
-

